

SELVSTYRET FÅR STADIG SVÆRERE VED AT HOLDE BALANCEN

Danmark er blandt de mest decentrale lande, men kommunerne får stadig sværere ved at balancere mellem selvstyre og rollen som statens forlængede arm, lyder det fra to forskere.

tekst **MADS BRANDSEN**

Er det danske kommunestyre ved at nå grænsen for, hvad det kan rumme, når kommunalpolitikere vil have noget at skulle have sagt, og kommunerne samtidig fungerer som statens forlængede arm?

Det spørgsmål stiller ph.d. i statskundskab og vicedirektør ved Københavns Professionshøjskole Niels Ejersbo og professor ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd Kurt Houllberg i et kapitel i den nye bog ”The Oxford Handbook of Danish Politics”.

For første gang kaster et af verdens mest velansete universitetsforlag blikket mod dansk politik. Set med internationale briller skiller det danske kommunestyre sig også markant ud. Både hvad angår antallet af

opgaver, men også når det kommer til den autonomi, kommunerne har til at løse dem.

Øget decentralisering, budgetlov og en række andre landspolitiske beslutninger betyder, at det kommunale selvstyre står i et dilemma, påpeger Houllberg.

– Det bliver mere og mere iøjensaldende, fordi man, samtidig med at man har villet decentralisere og give lokal autonomi, har et ønske om en stærk styring af de samlede offentlige finanser. Det er en delikat balancegang, siger han.

Balancen bliver ikke lettere af, at Folketinget på en række punkter lige fra ældreområdet til normeringerne i børnehaver og vuggestuer også vil have indflydelse på, hvordan kommunerne bruger pengene.

– Her er en indflydelsesmæs-

sig snitflade: Er det egentlig kommunalpolitikere eller Folketinget, der skal bestemme, hvordan velfærds-kronerne bruges? Det er ikke odiøst, at Folketinget vil sætte sit fingeraftryk, men når det sker samtidig med en stram styring af økonomien, er det med til at indskrænke selvstyret.

Færre muligheder

Med til historien hører, at kommunerne tidligere kunne tilpasse både skatten og serviciveauet til de lokale forhold.

– I dag er der mindre fleksibilitet og dermed mindre muligheder for at tilpasse sig lokale behov og præferencer, siger Kurt Houllberg.

Siger du indirekte, at kommunestyret er ved at nå grænsen for, hvad det kan klare?

– Nej, man kan ikke sige, hvor den grænse går. Det er der en løbende kamp om – om hvilke beslutninger kommunerne skal kunne træffe, hvilke frihedsgrader de skal have, og hvad der skal være udslag af beslutninger fra Christiansborg, siger Kurt Houllberg.

Kommunerne vil på den ene side opfatte strammere styring, mere detaljeret lovgivning og

“ Det er ikke odiøst, at Folketinget vil sætte sit fingeraftryk på, hvordan pengene bruges, men når det sker samtidig med en stram styring af økonomien, er det med til at indskrænke selvstyret.

Kurt Houllberg, professor, VIVE

øremærkede puljer som et indgreb i selvstyret, der gør, at de mister fleksibilitet og handlemuligheder, mens Folketinget på den anden side ønsker at løfte bestemte områder.

– Det kommunale selvstyre står ikke ved en afgrund. Men man bevæger sig tættere og tættere på en grænse for, hvor stor en del af opgaverne man lader kommunerne løse, samtidig med at de har selvstyre, siger Kurt Houllberg.

En af de konkrete udfordringer er sundhedsområdet, hvor kommunerne gerne vil løse en større del af opgaverne. Det er ikke uden problemer, påpeger han.

– Der er flere bindinger i sundhedsloven end serviceloven. Flere opgaver vil derfor betyde mindre autonomi. Det vil i sig selv være med til at rykke yderligere på balancen mellem kommunernes selvstyre og rollen som dem, der implementerer statens politik, siger Kurt Houllberg. ■ mdbr@kl.dk

Kommunestyrets fire største udfordringer

1. Faglig bæredygtighed og koordinationsudfordringer på social- og sundhedsområdet.
2. Manglende fleksibilitet: Skatten kan ikke længere justeres som følge af ændringer i de økonomiske grundvilkår.
3. Et kortsigtet etårigt fokus på at holde budgetterne.
4. Et udligningssystem, der er blevet mere og mere politiseret.

Kilde: *The Oxford Handbook of Danish Politics*